Затверджено
на засіданні Комітету
протокол № 61
від 27.02.2019 року

РЕКОМЕНДАЦІЇ

слухань у Комітеті на тему:

«100 ДНІВ РОБОТИ ОНОВЛЕНОГО РЕГУЛЯТОРА. ЧИ СТАЛА КОМІСІЯ БІЛЬШ ПРОФЕСІЙНОЮ ТА НЕЗАЛЕЖНОЮ»

Відповідно до вимог Закону України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» № 1540-VIII від 22.09.2016 (далі – Закон) Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП або Регулятор) є неупередженим арбітром, що здійснює державне регулювання з метою досягнення балансу інтересів споживачів, суб'єктів господарювання, що провадять діяльність у сферах енергетики та комунальних послуг, і держави, забезпечення енергетичної безпеки, європейської інтеграції ринків електричної енергії та природного газу України.

До основних завдань Регулятора, серед іншого, належать забезпечення ефективного функціонування та розвитку ринків у сферах енергетики та комунальних послуг, сприяння ефективному відкриттю ринків, забезпеченню захисту прав споживачів, реалізація цінової і тарифної політик, створення сприятливих умов для залучення інвестицій тощо (стаття 3 Закону).

Для забезпечення ефективного виконання покладених на НКРЕКП завдань Законом встановлено:

- вимоги та гарантії щодо самостійності і незалежності діяльності Регулятора (особлива процедура обрання складу на засадах відкритості, прозорості та збалансованого представництва, фінансова незалежність Регулятора, незалежність членів Регулятора від вказівок та розпоряджень інших органів державної влади, службових та посадових осіб, відсутність необхідності у погодженні власних рішень та набуття чинності рішеннями без затвердження Міністерством юстиції та/або іншими органами державної влади, особливості проведення зустрічей із представниками ринку та інші гарантії);

- вимоги щодо професійності та компетентності нового складу (орган не є політичним, члени Регулятора є незалежно обраними та повинні відповідати вимогам щодо наявності відповідної кваліфікації та досвіду у сферах енергетики та /або комунальних послуг тощо).

Таким чином, державою, відповідно до вимог Третього енергетичного пакету ЄС, вжито всіх заходів задля того щоб Регулятор був незалежним, міг забезпечити енергетичну безпеку, баланс інтересів всіх споживачів, що є учасниками на енергетичному ринку та комунальних послуг, виконувати функції щодо європейської інтеграції ринків електричної енергії та природного газу України.

Заслухавши та обговоривши питання щодо роботи оновленого складу НКРЕКП, в контексті реалізації положень Закону, учасники слухань відзначили, що:

- після тривалого періоду відсутності кворуму наразі обрано перший склад НКРЕКП, призначеної відповідно до положень нового Закону на прозорих конкурсних засадах, в кількості п'яти осіб з семи, та вдалося розблокувати діяльність Регулятора;

- вдалося розблокувати процес видачі великої кількості ліцензій;

- розблоковано алгоритм перерахування коштів;

- забезпечено умови для проходження опалювального сезону (НКРЕКП розглянуто багато інвестиційних програм, аби і опалювальний сезон споживачі отримували якісні послуги);

- НКРЕКП активно включилася в процес контролю за дотриманням ліцензійних умов, зокрема розглянуто більше 190 актів перевірок. Окрім того, накладені значні штрафні санкції і вилучено приблизно 1,7 млрд грн – це ті кошти, які не використовуються підприємствами ефективно;

- НКРЕКП продовжує розробляти вторинне законодавство, необхідне для реалізації Закону України «Про ринок електричної енергії» (прийнято 90% необхідних документів).

Реалії, в яких нині перебуває Україна потребують негайних дій від Регулятора щодо розроблення та прийняття нормативно-правової бази щодо впровадження повномасштабних конкурентних ринків енергетики та комунальних послуг, які мають працювати за світовими стандартами та найкращими міжнародними практиками.

Важливим кроком на шляху реформування паливно-енергетичного комплексу є плідна співпраця, як законодавчої і виконавчої влади, так і учасників ринків, а також механізмів співробітництва з Енергетичним

Співтовариством, як важливого інструменту євроінтеграційних процесів України.

З урахуванням перешкод на шляху становлення НКРЕКП, її стабільності та стійкості до викликів, учасники слухань у Комітеті рекомендують:

І. Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки:

• створити робочу групу з метою опрацювання пропозицій до законів України «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг», «Про основні засади державного нагляду (контролю) у сфері господарської діяльності», «Про публічні закупівлі», «Про житлово-комунальні послуги» щодо удосконалення роботи НКРЕКП.

ІІ. Кабінету Міністрів України:

• сприяти вирішенню ситуації що склалася з несвоєчасною публікацією рішень НКРЕКП в газеті «Урядовий кур'єр».

ІІІ. Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг:

• взяти до уваги Рекомендацій слухань у Комітеті «Ядерна енергетика України - виклики та перспективи», що відбулися 05 вересня 2018р., щодо встановлення розміру тарифу на електроенергію, що виробляється на АЕС, достатнього для виконання виробничих програм та міжнародних зобов'язань. Акцентувати увагу на достатності тарифу для підвищення фонду оплати праці, виконання Підприємством у повному обсязі інвестиційної та паливної програми, перерозподіливши при цьому кошти Енергоринку, вивільнені внаслідок перегляду паливної складової тарифу ТЕС;

• невідкладно переглянути методику формування ціни на паливну складову (вугілля) при виробництві електроенергії теплових електростанцій в Україні з урахуванням низького фактичного рівня споживання імпортного вугілля ТЕС та низької якості українського вугілля;

• провести публічне обговорення питання щодо введення плати за газотранспортні потужності (так звана абонентська плата за газ) та надати обґрунтування прийнятих рішень щодо обрахування тарифу з урахуванням незмінної складової;

• провести публічне обговорення питання щодо запровадження стимулюючого тарифоутворення для обленерго (так званий RAB-тариф), в тому числі і строків його впровадження, ставок прибутковості та надати обґрунтування прийнятих рішень щодо цього питання;

• вжити заходів для якнайшвидшого та найоптимальнішого переходу до моделі добового балансування на ринку природного газу, а також надання газорозподільними підприємствами даних для реєстру споживачів газу відповідно до вимог положень Кодексу ГТС;

•вжити заходів з метою пошуку механізмів для усунення перехресного субсидіювання на ринку електроенергії до введення нового ринку електричної енергії як за видами джерел генерації електроенергії так і за категоріями споживачів;

• внести зміни до власних нормативних актів в частині забезпечення безперебійного газопостачання багатоквартирних будинків, в т.ч. тих, де відсутні акти розмежування балансової належності;

• розглянути доцільність включення до тарифу на розподіл природного газу щонайменше частини витрат на обслуговування оператором ГРС внутрішньобудинкових газових мереж багатоквартирних будинків, які є спільною власністю власників квартир;

•внести необхідні зміни та доповнення до постанов НКРЕКП (зокрема, від 30.09.2015 № 2500, від 30.09.2015 № 2494 та інших) щодо забезпечення безперешкодної можливості споживачу - фізичній особі змінювати постачальника газу за власною ініціативою;

• враховуючи, що вартість і швидкість підключення нових абонентів до мереж є одним з ключових чинників інвестиційної привабливості та простоти ведення бізнесу в Україні, вжити заходів для реалізації статті 21 Закону "Про ринок електричної енергії" у частині прийняття відповідних підзаконних актів, які визначають розміри ставок за підключення до електромереж, зокрема за нестандартне приєднання;

•звернути увагу на те, що вимоги та рішення Регулятора у сфері ліцензування мають відповідати основним принципам, визначеним Законом, а саме законність, прогнозованість та своєчасність прийняття рішень. У зв'язку з цим доцільним є формалізувати вимоги до ліцензіатів у власних нормативно-правових актах у сфері ліцензування завчасно, без ретроспективної дії таких вимог та встановити вичерпний перелік документів, що вимагаються Регулятором для отримання ліцензії виробниками електричної енергії;

•з метою запобігання дискредитації діяльності Регулятора неухильно дотримуватись вимог своїх же нормативно-правових документів, зокрема щодо процедурних питань, визначених Методикою формування, розрахунку та затвердження тарифів на електричну та теплову енергію, що виробляється на атомних електростанціях (Постанова НКРЕКП від 01.08.2017 № 990) та Методикою формування, розрахунку та встановлення тарифу на електричну енергію, що виробляється на гідроелектростанціях" (Постанова від 01.08.2017 № 989);

•неухильно дотримуватись у своїй діяльності, зокрема під час публічних обговорень, виступів, співпраці зі ЗМІ, основних принципів діяльності Регулятора, встановлених статтею 4 Закону, в тому числі принципу законності,

компетентності, справедливості, неупередженості та об'єктивності під час прийняття рішень, адресності регулювання та відповідальності за прийняті рішення, а також правил професійної етики;

•посилити роботу з громадськістю щодо обґрунтування прийнятих власних рішень.

V. Контроль за виконанням рекомендацій Комітетських слухань покласти на Комітет з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки.

VI. Рекомендації Комітетських слухань направити Кабінету Міністрів України, Міністерству енергетики та вугільної промисловості України, Міністерству регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Національній комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, ДП «Енергоринок», НЕК «Укренерго», НАЕК «Енергоатом», НАК «Нафтогаз» та оприлюднити на сайті Комітету.

Перший заступник
Голови Комітету **О. ДОМБРОВСЬКИЙ**